

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คุณค่าจากรรคทองในวรรณคดีของอาจิม จันทน์มพร

ชลธิชา เนียมอ้อม¹, ปณิธาน บรรณาธรรม²

¹สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

e-mail : jan1681@hotmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

e-mail : panitan.bu@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าด้านวรรณศิลป์และสังคมจากหนังสือวรรณคดีในวรรณคดีของอาจิม จันทน์มพร ผลการวิจัยคุณค่าด้านวรรณศิลป์ พบดังนี้ 1) ด้านการใช้สำนวนโวหารทั้งหมด 5 ชนิด เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ อุปมาโวหาร, เทพนาโวหาร, พรรณนาโวหาร, บรรยายโวหาร, สาธกโวหาร 2) ด้านการใช้ภาพพจน์ พบการใช้ภาพพจน์ 7 ชนิดเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อุปมา, อุปลักษณ์, อธิพจน์, สัทพจน์, บุคลาธิฐาน, สัญลักษณ์, ปรพจน์ 3) ด้านการเล่นเสียง ทั้งหมด 2 ชนิดเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ การเล่นเสียงสัมผัสสระ, การเล่นเสียงสัมผัสอักษร 4) ด้านการเล่นคำ พบทั้งหมด 2 ชนิดเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเล่นคำซ้ำ, การเล่นคำไวพจน์หรือที่เรียกว่าการหลกคำ ผลการวิจัยคุณค่าด้านสังคมพบภาพสะท้อนสังคมไทยทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคำสอนเรื่องความดี ความกตัญญูและสัจธรรมชีวิต 2) ด้านบุญกรรม ความเชื่อเรื่องบาปบุญ 3) ด้านความเป็นอยู่ในอาชีพการทำงานดำรงชีพ 4) ด้านการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น 5) ด้านครอบครัวพบภาพสะท้อนการเลือกคู่ครองและการดำเนินชีวิตคู่และ 6) ด้านขนบธรรมเนียมจารีต ประเพณี

คำสำคัญ : คุณค่า วรรณคดีในวรรณคดี อาจิม จันทน์มพร

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

THE VALUES IN THE BOOK “WAKTONG NAI WANNAKADEE”

BY AJIN JANTHARUMPORN

Chonthicha neamim¹, Panitan Bannatham²

¹Student, Department of Thai language, Faculty of Humanities and social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University,
e-mail : jan1681@hotmail.com

²Assistant Professor of Thai Language, Department of Thai language, Faculty of Humanities and social Sciences,
Suan Sunandha Rajabhat University, e-mail : panitan.bu@ssru.ac.th

Abstract

This paper aims to study value of literary arts and social aspects identified in the book “Wakthong nai Wannakadee” by Ajin Jantharumporn. In regard to literary arts, it was found that 5 kinds of idioms and eloquence were used i.e., metaphorical, preaching, descriptive, narrative and allegorical eloquence, respectively; 7 figures of speech were used i.e., simile, metaphor, hyperbole, onomatopoeia, personification, symbol, paradox, respectively; 2 kinds of rhyming were identified i.e., vowel rhyme and consonant rhyme, respectively and 2 kinds of wording were found i.e., synonymous compound words and synonymous wording (synonymy), respectively. As for a social aspect, 6 Thai images were found i.e., 1) moral teaching, filial piety and truth of life; fate and belief of sin and merit; occupation and way of life; self-conduct and how to treat each other people; family matters: how to choose spouse and how to live a married life and tradition and custom.

Keywords : Value, Wakthong nai Wannakadee and Ajin Jantharumporn

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

ภาษามีส่วนช่วยจรรโลงใจ เพราะความงดงามของภาษาที่แฝงอยู่ในงานประพันธ์ต่างๆ ทำให้ผู้อ่านได้รับความสุข ความสนุก และความรู้จากการอ่าน เห็นได้จากการนำภาษามาเรียบเรียงขึ้นเป็นงานเขียนโดยการเลือกใช้ถ้อยคำอย่างประณีต ซึ่งทำให้เกิดสุนทรียรสแห่งถ้อยคำและยังก่อให้เกิดความบันเทิงใจ การใช้โวหาร ภาพพจน์ การเล่นเสียง การเล่นคำ สำนวนที่นำพียง ไพเราะและสนุกสนาน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองจากเรื่องมัทนะพาธา

ความรักเหมือนโรคา	บันดาลตาให้มีมน
ไม่เย็นและไม่ยล	อุปสรรคใดใด
ความรักเหมือนโคลน	กำลังศึกผิขังไว้
ก็ไหลออกจากคอกไป	บ่ ยอมอยู่ ณ ที่ขัง
ถึงหากจะผูกไว้	ก็ดึงไปด้วยกำลัง
ยิ่งห้ามก็ยิ่งคลั่ง	บ่หวนคิดถึงเจ็บกาย

(มัทนะพาธา, วรรคทองในวรรณคดี : 21)

จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นวรรคทองที่โดดเด่นมากในวรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา หรือที่เรียกกันว่าตำนานรักดอกกุหลาบ หากผู้อ่านที่หลงใหลการอ่านวรรณคดีต้องรู้จัก เพราะคำประพันธ์นี้มีความไพเราะใช้ถ้อยคำที่สละสลวยเข้าใจง่าย มีการใช้ภาพพจน์แบบอุปมาเปรียบเทียบความรักเหมือนมนต์เสน่ห์บางอย่างมาดบังให้คนเรามองไม่เห็น และสอดแทรกข้อคิดที่เป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพได้ชัดเจนเช่นเดียวกับงานเขียนประเภทร้อยแก้ว ต่อไปนี้

“คนก็เหมือนกับขี้ผึ้งหรือดินน้ำมันแหละ เธอ เราจะปั้นให้เป็นรูปอะไรก็ได้ ถ้าเรามีแบบอยู่ในหัวของเราและรู้จักปั้น ลูกพระยามหากษัตริย์ถ้าจับเอามาฝึกให้เลี้ยงควาย แกก็จะกลายเป็นเด็กเลี้ยงควายที่ตีไปได้ เธอเคยเดินทางรถไฟพบเด็กผู้ชายทำหน้าที่ช่างซ่อมอยู่ตามทางรถไฟเป็นหมู่ๆ เธอไม่ได้คิดบ้างหรือว่า ถ้าเราเพียงให้โอกาสแกได้มานั่งอยู่ในโรงเรียนที่ท่านขุนนางของเราได้เคยนั่งมา และให้แกได้อ่านหนังสือที่ท่านเหล่านั้นได้อ่านมา แกจะสามารถเป็นได้อย่างท่านนั้นได้เป็นอยู่ไหม”

(มหาบุรุษ, วรรคทองในวรรณคดี : 12)

จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นงานเขียนจากหนังสือมหาบุรุษ ของหลวงวิจิตรวาทการ มีการใช้กลวิธีการแต่งแบบอุปมาโวหาร ใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่ายชัดเจน เพราะเปรียบคนเป็นหุ่นขี้ผึ้ง นอกจากนี้ยังแสดงคุณค่าทางสังคมที่ปรากฏในเรื่องการปฏิบัติตนที่บุคคลสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้ดีตามไปด้วยดังข้อคิดที่ว่าหากเราจะปั้นให้เป็นรูปอะไรหรือสั่งสอนให้เป็นคนแบบไหนก็ได้ ขึ้นอยู่กับตัวเรา

ผู้ที่ชื่นชอบคุณค่าที่ปรากฏในงานเขียน ผู้รวบรวมงานเขียนทุกประเภท ที่พบเห็นจากวรรณคดี นวนิยาย นิติสาร หรือหนังสือพิมพ์ มาจัดพิมพ์ขึ้นเป็นเล่มเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน จนเกิดเป็นหนังสือ “วรรคทองในวรรณคดี” ได้รับความนิยมนกลายเป็นหนังสือติดอันดับในการจำหน่ายดีเล่มหนึ่ง และทำให้จำนวนพิมพ์ 3,000 เล่มขาดตลาดไปอย่างรวดเร็วจึงต้องมีการจัดพิมพ์ซ้ำในเวลาต่อมา

ผู้วิจัยพบว่าหนังสือวรรคทองในวรรณคดีมีรูปแบบการประพันธ์ที่สละสลวยไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการแต่ง การใช้โวหารในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ให้แก่มติภาพสะท้อนสังคมในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานเขียนทุกประเภทนี้มีความน่าสนใจ รวมไปถึงได้ข้อคิดคติสอนใจ และนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวัน จึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาหนังสือวรรคทองในวรรณคดีของอาจิณ จันทรมพร เพื่อศึกษาหาคุณค่าต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณค่าด้านวรรณศิลป์จาก วรรณคดีในวรรณคดีของ อาจิม จันทน์พร
2. เพื่อศึกษาคุณค่าด้านสังคม จากวรรณคดีในวรรณคดีของ อาจิม จันทน์พร

ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาคุณค่าด้านวรรณศิลป์และคุณค่าด้านสังคม จากหนังสือวรรณคดีในวรรณคดีของอาจิม จันทน์พร พิมพ์ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2550 จำนวน 95 หน้า โดยศึกษาข้อมูลที่ปรากฏในหนังสือจำนวน 223 ข้อความทั้งนี้หนังสือเล่มดังกล่าวเป็นเล่มที่ได้รับการแก้ไขสระพยัญชนะ ให้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “คุณค่าจากวรรณคดีในวรรณคดีของ อาจิม จันทน์พร” เป็นงานวิจัยเพื่อศึกษาคุณค่าด้านวรรณศิลป์และคุณค่าด้านสังคมที่อยู่ในหนังสือวรรณคดีในวรรณคดี ผ่านกลุ่มประชากรคือ ข้อความที่ปรากฏในวรรณคดีประกอบด้วยวรรณคดีจำนวนทั้งหมด 223 ข้อความ

เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลที่ประกอบด้วยหัวข้อข้อความ คุณค่า แหล่งที่มา เลขหน้า

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณค่าจากวรรณคดีในวรรณคดีไทยของ อาจิม จันทน์พร ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าด้านวรรณศิลป์และสังคม ผลการวิจัยพบดังนี้

1. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ศิลปะในการเลือกสรรถ้อยคำให้เกิดความไพเราะงดงาม เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรสของเสียง สัมผัสได้ถึงอารมณ์ และความรู้สึกของกวี วรรณคดีในวรรณคดีของอาจิม จันทน์พรจึงปรากฏคุณค่าด้านวรรณศิลป์ดังนี้

1.1 การใช้สำนวนโวหาร

จากหนังสือวรรณคดีในวรรณคดีของ อาจิม จันทน์พร ปรากฏโวหารในงานเขียนร้อยแก้วทั้ง 5 ชนิดดังนี้

1.1.1 บรรยายโวหาร

เป็นโวหารที่ใช้ในการอธิบายเล่าเรื่องราวเหตุการณ์เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวอย่างละเอียดแจ่มแจ้งการเรียบเรียงและการใช้ถ้อยคำจึงมักเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายตรงไปตรงมากระทัดรัดชัดเจน 223 ข้อความพบการใช้บรรยายโวหาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“หน้าที่ของนักเขียน เราผู้อ่านไม่จำเป็นต้องไปวุ่นกับเขา เราอาจจะฟังเขาไปถึงความยากลำบากในการเขียน แต่เราก็ช่วยอะไรไม่ได้ หน้าที่ของเราผู้อ่านก็เมื่องานของเขาสำเร็จแล้ว และเราจะต้องตีราคางานของเขาให้อย่างเที่ยงธรรม มีสิ่งหลายประการที่เข้ามาขัดขวางมิให้ผู้อ่านเข้าใจงานของนักเขียนได้อย่างเต็มที่ สิ่งเหล่านี้ได้ทำความโง่เขลา ความลำเอียง และความเกลียดชังเป็นอาทิ ศิลปะทุกประการจะสำเร็จผลได้ต้องประกอบด้วยผู้สร้างหนึ่งและผู้รู้จักค่าของศิลปะนั้นอีกหนึ่ง การอ่านก็เช่นเดียวกันต้องเป็นการกระทำอันร่วมกันระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน คือผู้อ่านไม่ได้สักแต่ว่าอ่าน นักอ่านที่ดีหาได้ยากเสมอ”

(นายดำรา ณ เมืองใต้,วรรณคดีในวรรณคดี : 44)

ข้อความนี้ต้องการบรรยายหน้าที่ของผู้อ่านที่ไม่ควรขัดขวางคำหิผู้เขียน ผู้เขียนมีหน้าที่เขียนแสดงทัศนคติความคิดซึ่งเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1.1.2 พรรณนาโวหาร

โวหารที่กล่าวถึงความงามของธรรมชาติสถานที่หรือความรู้สึกนึกคิดอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้งและเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามโดยใช้ถ้อยคำที่มีความไพเราะและความหมายที่ลึกซึ้งน่าสนใจให้ผู้อ่านประทับใจจากการวิเคราะห์วรรณคดีทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความ พบการใช้พรรณนาโวหาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เขาไปยืนทางหัวรถคันที่เรา นั่ง และอยู่ชิดรถ, จึงพอรถเคลื่อน รถก็พาฉันเคลื่อนผ่านหน้าเขา นายแม่กับป้าโผล่อยู่อีกหน้าต่างหนึ่งต่อไปจากฉันโผล่ ท่านจึงมองผู้ไปส่งทางท้ายขบวนทางเดียว ฉันเชื่อว่าท่านคงไม่เหลียวมา จึงเมื่อในตอนผ่านหน้าเขานั้นฉันลดแขนต่ำทอดไว้กับหน้าต่าง โบกผ้าเช็ดหน้าซึ่งพรมไว้ด้วยกลิ่นของขึ้นจิต เมื่อเขาได้กลิ่นนี้ เขาจะรู้ความหมายของฉันไหมหนอว่าฉันตั้งใจจะบอกให้เขารู้ว่า เช่นเดียวกับลักษณะพิเศษของขึ้นจิต ทำได้พรมลงบนผ้าที่ทั้งไว้นานเท่านั้นไม่ระเหยกลิ่นตัวอย่างน้ำหอมอื่นนั้น ทั้งนี้ย่อมเหมือนน้ำใจฉัน ซึ่งเหมือนพรมลงไปทีใดแล้ว ไม่มีอีกจะระเหยจางหายไปอย่างน้ำใจหญิงอื่น ทำไมเขาจึงว่าน้ำใจฉันยังยืนไม่คืนตัว เปรียบกลิ่นขึ้นจิตก็เช่นกัน”

(ยาขอบ, วรรณคดีในวรรณคดี : 45)

ข้อความนี้ใช้วิธีการแต่งแบบพรรณนาถ้อยคำโดยละเอียดถึงเหตุการณ์ขณะที่เขานั่งอยู่บนรถกับพ่อแม่ของเขา เขาโบกผ้าเช็ดหน้าที่โรยด้วยกลิ่นน้ำหอม ทำให้เขาหวงถึงใครบางคนที่มีจิตใจที่ดีไม่ต่างกับน้ำหอมที่ถูกพรมบนผ้าเช็ดหน้าที่จะมีที่ท่าว่าจะระเหยจางหายไป

1.1.3 เทศนาโวหาร

คือโวหารที่แสดงการสั่งสอน หรือชักจูงให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตาม ชี้แนะคุณและโทษสิ่งที่ควรปฏิบัติ หรือแสดงทัศนะในข้อสังเกต ในการเขียนผู้เขียนต้องใช้ เหตุผลมาประกอบให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อมั่น เกิดความรู้สึกด้วยตนเอง จากการวิเคราะห์วรรณคดีทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความ พบการใช้เทศนาโวหาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ความจริงนั้น พวกเราเป็นราษฎรสามัญทุกคนเป็นผู้บ้นอนาคตของเมืองไทย เรือรบ รถถัง ปืนใหญ่ และเครื่องบิน เป็นแต่เป็นเครื่องแสดงออกซึ่งเจตนาที่จะเข้มแข็งของชาติหนึ่งชาติใด แต่วิญญาณของประชาธิปไตยเปรียบเสมือนหนึ่งต้นไม้ที่มาจากของมันฝังอยู่ในหัวใจของคนไทยทุกคน ได้รับการรดน้ำพรุนดินด้วยความศรัทธาซึ่งแสดงออกมาด้วยพฤติกรรม トラบใดที่เราได้เสียสละสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ประเทศไทยยิ่งกว่าคำพูด สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นชีวิตจิตใจของเราเอง トラบนั้นประชาธิปไตยของไทยจะเจริญงอกงาม ผลิดอกออกผลกลับพสุภักดิ์ ซึ่งเป็นอนาคตอันเต็มไปด้วยความแจ่มใส”

(ป.ล, วรรณคดีในวรรณคดี : 14)

ข้อความนี้ต้องการสอนเรื่องประชาชนคนไทยทุกคน ว่าตนเองนั้นก็เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยเดินไปข้างหน้าได้

1.1.4 อุปมาโวหาร

เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่มีความคล้ายคลึง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากการวิเคราะห์วรรณคดีทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความ พบการใช้อุปมาโวหาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“โซคมมนุษย์เป็นเหมือนธารน้ำไหล ไม่มีอะไรแน่นอน ไม่มีอะไรแท้เที่ยง โชคทำให้คนทุกคนเย่อหยิ่งในเกียรติและชื่อเสียงของตนไม่ได้ วันหนึ่งเป็นอย่างนี้ อีกวันหนึ่งจะเป็นอย่างนี้เรื่อยไปหรือ”

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

(ปกกึ่งนครแห่งความหลัง, วรรณทองในวรรณคดี : 17)

ข้อความนี้ต้องการเปรียบโชคชะตาของคนเราก็คือเหมือนกับน้ำไหลสายน้ำย่อมไหลมาแล้วก็ไหลไป ไม่มีอะไรที่เที่ยงแท้แน่นอน

1.1.5 สาธกโวหาร

โวหารที่ผู้เขียนหยิบยกตัวอย่างมาอ้างอิงประกอบการอธิบาย เพื่อสนับสนุนข้อความที่เขียนไว้ให้ผู้อ่านเข้าใจจากการวิเคราะห์วรรณทองทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความพบการใช้สาธกโวหาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คนเราจะสงบหรือมีความสุขได้ ก็ด้วยความรู้สึกที่เพียงพอ หลักวิชาไหนๆ ไม่ว่ารัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรืออื่นๆ ก็มาลงที่ตรงนี้ แต่ความเพียงพอของคนหนึ่งกับคนอีกคนหนึ่งไม่เหมือนกัน คนหนึ่งนั้นต้องมากที่จะพอ แค่นั้นก็เพียงพอแล้ว คนอีกจึงได้เปรียบคนหนึ่งตรงที่พอได้ง่าย เมื่อพอแล้วก็หยุดง่าย นิ่งง่าย ถ้าคนอีกจะยอมรับความซำของตนก็จะเกิดความเพียงพอขึ้นได้ง่ายๆ และสบายมาก เป็นคนแก่ มันดีอย่างนี้”

(ชราภรา, วรรณทองในวรรณคดี : 56)

ข้อความนี้ใช้สาธกโวหาร โดยการยกตัวอย่างมาประกอบเรื่องความสุขของคนเรา ก็เหมือนความพอเพียงที่อยู่ตามหลักวิชาการต่างๆ

1.2 การใช้ภาพพจน์

จากหนังสือวรรณคดีของอาจิณ จันทรมพร ปรากฏภาพพจน์ทั้ง 7 ชนิด

1.2.1 อุปมา

การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งคล้ายหรือเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคำแสดงความเปรียบ เช่น เปรียบ ประดุจ ดุจ ดัง เหมือน ราวกับ ราว เพียง เพียง ฯลฯ จากการวิเคราะห์วรรณทองทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความพบการใช้อุปมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มานึกเทียบเปรียบกับไทยแล้วไกลลิบ

เห็นนั่งจิบน้ำชาหน้าป้อหลอ

ทำงานหนักหนอย่ว่ามากยากต้องรอ

จนงานออกทุกกระทรวงทบวงกรม

พอนายเร่งเกรงกลัวเอาตัวรอด

เลยยกเมฆเสกยอดสอผสม

ที่นายโง่โตแล้วกล้ำขามคารม

เชือล้นลมมโง่งเตะโด่งเลย

ด้วยเรื่องนี้แหละที่ไทยไปไม่รอด

เปรียบเหมือนยอดไม้แห้งอย่าแก้ง่ายเลย

รากไหนเน่าเข้าขจัดตัดทิ้งเลย

ไม้จะงงามงอกมีดอกใบ

(ไม่ปรากฏ, วรรณทองในวรรณคดี : 12)

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562
ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ข้อความนี้ต้องการเปรียบเทียบการทำงานของข้าราชการไทยกับต่างชาติที่แตกต่างกัน ระบบการทำงานของข้าราชการไทยทำให้ประเทศไทยนั้นไปไม่รอด เปรียบเหมือนยอดไม้แห้งที่ไม่ได้ทำประโยชน์อะไรให้ เราควรต้องตัดทิ้ง เพื่อจะได้ให้ดอกไม้ที่งามกว่าโตขึ้นมา

1.2.2 อุปลักษณ์

การเปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการอุปมา โดยอุปลักษณ์มักใช้คำว่า เป็น คือ ในการเปรียบเทียบจากการวิเคราะห์วรรณคดีทั้งหมดจำนวน 223 วรรคทองพบที่ใช้บรรยายโวหาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผู้หญิงนี้เป็นเหมือนร้านขายของ เอาสินค้าอย่างหนึ่งมาวางโชว์ไว้ข้างหน้า แต่ความจริงในใจอยากขายสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ผู้ชายเราจำต้องฉลาดและชำนาญพอจึงจะรู้ว่าผู้หญิงนั้น ซ่อนความเร้นลับที่เป็นธาตุแท้ของหล่อนไว้ข้างใน”

(วิบุษในหนังสือ, วรรคทองในวรรณคดี : 55)

ข้อความนี้เปรียบผู้หญิงเป็นร้านค้า นำเสนอแต่ด้านที่ดีให้ผู้ชายได้เห็น เหมือนที่สินค้าชิ้นนั้นบอกสรรพคุณของตัวเอง ผู้ที่ซื้อต้องใช้ความชำนาญในการเลือกถึงจะได้สิ่งที่ดีที่ซ่อนอยู่ภายใน

1.2.3 สัญลักษณ์

การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้คำอื่นแทนคำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและตีความซึ่งใช้กันมานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปอาจเป็นคำๆเดียวข้อความบุคคลในเรื่องเป็นเรื่องเฉพาะตอนหรือเรื่องๆหนึ่งก็ได้ จากการวิเคราะห์วรรณคดีทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความพบการใช้สัญลักษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อย่าเอื้อมเด็ดดอกฟ้า	มาถนอม
สูงสุดมือมักตรอม	อกไข
เด็ดแต่ดอกพะยอม	ยามยาก ชมนา
สูงก็สอยด้วยไม้	อาจเอื้อมเอาถึง

(กรมพระยาเดชาดิศร, วรรคทองในวรรณคดี : 16)

ข้อความนี้ใช้สัญลักษณ์ ดอกฟ้า ที่แปลว่า ผู้หญิงที่มีฐานะสูง ผู้ชายธรรมดาอย่าคิดไปยุ่งเกี่ยวจะได้ไม่เสียใจทีหลัง และเปรียบดอกพะยอมเป็นผู้หญิงธรรมดา

2.1.4 บุคลาธิษฐาน หรือ บุคคลวัต

คือการสมมุติสิ่งไม่มีชีวิตพิชิตตัวหรือความคิดที่เป็นนามธรรมให้มีความคิดความรู้สึกและแสดงออกเหมือนมนุษย์จากการวิเคราะห์วรรณคดีทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความพบการใช้ บุคลาธิษฐาน หรือ บุคคลวัต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“มองเห็นดอกไม้ดอกหนึ่งบานแฉล้ม ยังตูมอยู่เมื่อวานนี้แท้ๆ แมลงมาตอมอยู่หนึ่งตัว แล้วอีกหลายตัวก็บินมาจับกลีบอ่อน บ้างเกาะอยู่ที่เกสรแล้วตัวแรกก็ไปดอกอื่น ดอกไม้ดอกหนึ่งก็ต้อนรับแมลงหลายตัว แมลงตัวหนึ่งก็เที่ยวไซออนเพื่อรสน้ำหวานจากดอกไม้เท่าที่จะพบได้ เมื่อเอื้อมมือไปเด็ดกลีบก็ล่วงกราวลงสู่พื้นดินในแทบเท่าที่ยืนอยู่ที่ประหนึ่งเป็นอาณัติสัญญาณแห่งความรัก แห่งชีวิตมนุษย์ ระหว่างเพศชาย-หญิง

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ความไม่ใช่ของใคร ความไม่เลือก ความอยากที่จะสมสู่ ความหวงแหน ความมั่งคั่งเพียงชั่วแล่น และความร่วง
หล่นโรยราภายใต้กฎธรรมชาติ กลางอากาศสว่างไสวอยู่ ครึ่งแล้วเมฆก็มาบังดวงอาทิตย์
กลืนภูมิภาคให้อยู่ในความมืดมน ได้ยินเสียงแต่แมลงร้อง เราอยู่เพียงคนเดียว ครั้นแล้วก็มืดไปคล้ายๆ กัน”

(บุปผา-นารี, วรรณทองในวรรณคดี : 62)

ข้อความนี้ใช้โวหารภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน คือกล่าวถึงสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่มนุษย์ แทนสัญลักษณ์ดอกไม้เป็นผู้หญิง แผลง
หลายตัวแทนผู้ชาย ดังคำว่าที่ว่า “ดอกไม้ดอกหนึ่งก็ต้อนรับแมลงหลายตัว” ซึ่งความจริงแล้วดอกไม้ไม่สามารถต้อนรับแมลงได้
เพราะต้อนรับมักเป็นการกระทำของมนุษย์มากกว่า

1.2.5 อธิพจน์ หรือ อติพจน์

คือโวหารที่กล่าวเกินความจริงเพื่อเน้นความรู้สึกทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกที่ลึกซึ้งจากการวิเคราะห์วรรณคดี
ทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความพบการใช้คำอธิบาย หรือ อธิพจน์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ดูต้นจ้าวขึ้นเป็นทิวลิปสลอน

ถ้าน้องน้อยเหมือนนุ่นที่ยุว่นวาย

หัวของเราเห็นจะแหลกแตกเป็นผง

จะแลเนื้อเถื่อนหนังเป็นมังสะ

แล้วจะผ่านเนื้อประจานให้ทานกา

ต้องลมชายลอยกรุ่นเหมือนนุ่นปลิว

ด้วยอนงค์นวลน้องแม่ผ่องผิว

ใส่กระทะตัมอ้วฉิวหนักหนา

เอาให้สาที่มาจากจะประมาทกัน

(นิราศเขาหลวง, วรรณทองในวรรณคดี : 92)

ข้อความนี้ใช้โวหารภาพพจน์กล่าวเกินจริง หัวของเราเห็นจะแหลกแตกเป็นผง ตามความจริงอกของเราหรือหัวใจของเรา
ไม่สามารถแตกเป็นผงได้

1.2.6 สัทพจน์

ภาพพจน์ที่เลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงดนตรี เสียงสัตว์ เสียงคลื่น เสียงลม เสียงน้ำไหล ฯลฯ การใช้
ภาพพจน์ประเภทนี้จะทำให้เหมือนได้ยินเสียงนั้นจริง ๆ จากการวิเคราะห์วรรณคดีทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความพบการใช้คำอธิบาย
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้อยตะริดติตตีเจ้าพี่เอ๋ย จะละเลยเร่ร้อนไปนอนไหน

แอ้ออ้อย สร้อยฟ้าสุมาลัย แม้นเด็ดได้แล้วไม่ร้างให้ห่างเชย

(พระอภัยมณี, วรรณทองในวรรณคดี : 32)

ข้อความนี้มีการเลียนเสียงเครื่องดนตรี ต้อยตะริดติตตี , แอ้ออ้อย เป็นเสียงของปี่

1.2.7 ปฏิพากษ์

การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าว อย่างกลมกลืนกันเพื่อเพิ่มความหมายให้มี
น้ำหนักมากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์วรรณคดีทั้งหมดจำนวน 223 ข้อความพบการใช้คำอธิบาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อันทุกข์สุขชั่วดีทั้งสี่สิ่ง

ให้ชายหญิงยังคิดเป็นปริศนา

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กับข้อหนึ่งซึ่งเกิดกำเนิดมา
มีหุตาปากจุมกิ้นทุกคน
ที่ต้องไฉนยากก็พาขึ้น
ดูอื่นอื่นเห็นแจ้งทุกแห่งหน
ที่คิ้วตาหน้าผากปากของตน
ถ้าแม้คนใดเห็นจะเป็นบุญ
แม้ไม่เห็นเห็นกระปือเป็นตื้อดู
มูทะลุโลเลโหมโหุน
ไม่เห็นประโยชน์ที่โทษคุณ
ยอมหมกมุ่นเมาว่าตัวดี
แม้ใครไม่เห็นหน้าหากระจก
จะช่วยยกเงาส่องให้ผ่องศรี
อนึ่งนั้นตณหาตาไม่มี
ไม่เห็นที่ทางสวรรค์เป็นสันดาน

(พุทธทาสภิกขุ, วรรณทองในวรรณคดี : 16)

ข้อความนี้ใช้โวหารปรพากย์ ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน เช่นคำว่า ทุกข์-สุข , ชั่ว - ดี , โทษ - คุณ

ธรรมดาปุลชนจนแลมี
จะร้ายดีถึงกรรมต้องจำเป็น
ลูกเอ๋ยเคยเป็นสุขมีทุกข์บ้าง
ต้องเร็ดร้างตรึกตรองมองก็เห็น
เป็นเวลามาถึงจึงต้องเป็น
ความร่มเย็นถึงที่ก็มีมา

(นิราศเมืองตรารด, วรรณทองในวรรณคดี : 33)

ข้อความนี้ใช้โวหารปรพากย์ ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน เช่นคำว่า ร้าย-ดี, ทุกข์-สุข

1.3 การเล่นเสียงการเลือกสรรคำที่มีเสียงสัมผัสกัน ได้แก่ การเล่นเสียงอักษร เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ เพื่อเพิ่มความไพเราะและแสดงความสามารถของกวีที่แม้จะเล่นเสียงของคำแต่ยังคงความหมายไว้ได้

1.3.1 การเล่นเสียงสัมผัสสระคือคำคล้องจองกันด้วยเสียงพยัญชนะต้น จากการวิเคราะห์วรรณทองทั้งหมด จำนวน 223ข้อความ ผู้วิจัยจึงยกตัวอย่างมาประกอบดังนี้

อันทุกข์สุขชั่วดีทั้งสี่สิ่ง
ให้ชายหญิงยังคิดเป็นปริศนา
กับข้อหนึ่งซึ่งเกิดกำเนิดมา
มีหุตาปากจุมกิ้นทุกคน
ที่ต้องไฉนยากก็พาขึ้น

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดูอื่นอื่นเห็นแจ้งทุกแห่งหน
ที่คิ้วตาหน้าผากปากของตน
ถ้าแม้คนใดเห็นจะเป็นบุญ
แม้ไม่เห็นเห็นกระปือเป็นต้อดู
มูทะลุโลเลโฒโหุน
ไม่เห็นประโยชน์ที่โทษคุณ
ยอมหมกมุ่นเมาว่าตัวดี
แม้ใครไม่เห็นหน้าหากระจก
จะช่วยยกเงาส่องให้ผ่องศรี
อนึ่งนั้นตันทาตาไม่มี
ไม่เห็นที่ทางสวรรค์เป็นสันดาน
อนึ่งว่าตาบอดสอดตาเห็น
ให้คิดเป็นทางธรรมพระกรรมฐาน
สืบกุศลผลผลาปรีชาชาญ
ตามโบราณรัฐาสัจจาใจ ฯ

(พุทธทาสภิกขุ, วรรณทอง : 16)

ข้อความนี้เป็นความสามารถของกวีในการเล่นเสียงสัมผัสสระ เช่นคำว่าทุกซ์-สุข, ผาก-ปากเพื่อให้เกิดความไพเราะ และ
แทรกสำนวนที่ว่าตาบอดสอดตาเห็น หมายถึง อวดรู้อวดเก่งในเรื่องที่ไม่รู้จริง ไม่ฉลาดจริง โง่แล้วอวดฉลาด

4.1.3.2 การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ คำที่มีเสียงคล้องจองกันด้วยสระและเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์
(ตัวสะกด) จากการวิเคราะห์วรรณทองทั้งหมดจำนวน 223ข้อความผู้วิจัยจึงยกตัวอย่างมาประกอบดังนี้

ได้รู้จักพักตราพุทพาที่
เห็นคุณพี่พุ่มพักตร์ก็รักแทน
จะทำนุอุปฐากช่วยลากู
คิดคิดดูอยู่ข้างเปื่อนั้นเหลือแสน
ใช้ปัญญานำหัวร่อเหมือนต่อแตน
ไม่หมายแทนคุณคอยจะต้อยตอม
คิดเหมือนบ่าวเก่าแก่แต่ปัจฉิม
รักคุณอิมสุดแสนแทนถนอม
เห็นยากเย็นเป็นทุกข์ขมุกขมอม
จะชูบผอมอย่างประมาณให้ทานกิน
กลับอดเื้อนเลื่อนหลบเหมือนกบเขียด
ไม่บังเบียดใบอุบลทนถวิล
เฝ้าขึ้นเช่นแผ่นโผนในโคลนดิน
รังเกียจกลืนกุสุมาระอาอาย

(นิราศวังบางยี่ขัน, วรรณทองในวรรณคดี : 15)

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ข้อความนี้มีการเล่นส่สัมผัสพยัญชนะ เช่นคำว่า ยากเย็น ให้ความรู้สึกลึกซึ้ง และไพเราะและเกิดจินตนาการระหว่างอ่าน

ถ้า मैं ฟี เป็นนกโผผผผผ

จะโบยบินไปปรับมิตรนิษฐา

นี่ตัวที่เป็นมนุษย์สุดปัญญา

จะไปมาสารพัดขัดกันดาร

ทำอะไรขวัญใจจะได้รู้

พี่คืออยู่ถึงนุชสุดสงสาร

เชิญพระพายพัดพาเอาอาการ

ให้ข่าวสารทราบจิตวนิดา

(นิราศพระแท่นดงรัง, วรรณทองในวรรณคดี : 48)

ข้อความนี้เป็นความสามารถของกวีในการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ หลายตัวติดๆกัน หลายพยางค์ เพื่อให้เกิดความไพเราะ

4.1.4 การเล่นคำ การเลือกสรรคำมาเรียงร้อยในคำประพันธ์ โดยพลิกแพลงให้เกิดความหมายพิเศษและแปลกออกไปจากที่ใช้กันอยู่ เพื่ออวดฝีมือของกวีเช่นเดียวกับการเล่นเสียง

4.1.4.1 การเล่นคำซ้ำ คือการนำคำคำเดียวกันมาใช้ซ้ำๆ กัน ในที่ใกล้ๆกัน เพื่อย้ำความหมายให้หนักแน่นมากยิ่งขึ้น วิเคราะห์วรรณทองทั้งหมดจำนวน 223 ผู้วิจัยจึงยกตัวอย่างประกอบดังนี้

อันคนเกียจคร้านจะได้ศิลปมาจากไหน

อันคนไม่มีศิลปะจะได้ทรัพย์มาแต่ไหน

อันคนไม่มีทรัพย์จะหาเพื่อนได้จากที่ใด

อันคนไม่มีเพื่อนจะหาความสุขได้ไฉน

อันคนไม่มีความสุขจะทำบุญได้อย่างไร

อันคนไม่มีบุญจะถึงนิพพานได้กระไร

(วัดสระเกศ, วรรณทองในวรรณคดี : 48)

ข้อความนี้เล่นคำซ้ำ คือคำว่า อันคน เพื่อย้ำความหมายว่าเราไม่สามารถเอาทรัพย์สินหรือวิชาความรู้มาได้หากไม่รู้จักขวนขวายพยายาม

1.4.2 คำไวพจน์

คำที่เขียนต่างกันแต่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาก เช่น มนุษย์ กับ คน บ้าน กับ เรือน รอก กับ คอย ป่า กับ ดง คำพ้องความจากการวิเคราะห์วรรณทองทั้งหมดจำนวน 223ข้อความ ผู้วิจัยจึงยกจึงตัวอย่างมาประกอบดังนี้

นาเอียนาริ

ภคินี, กันยา, สุตา, สมร

นุชนาถ, วนิดา, พงทอง,

สายสวาท, บังอร, พฐุ, นวล

ยุพดี, กานดา, ยอดยาคิต,

โฉม-มิ่งมิตร, นงนุช, สุดสงวน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สิบเก้าแล้วยังไม่หมดบทกระบวน

เออสำนวนนามผู้หญิงมากจริงเอ๋ย

(จิต บุรทัต, วรรณทองในวรรณคดี : 39)

ข้อความนี้ใช้คำไวพจน์ที่มีความหมายเดียวกันคือความหมายที่แปลว่าผู้หญิง ทำให้ข้อความนี้เกิดความหลากหลายแตกต่างและน่าสนใจ

2.คุณค่าด้านสังคม

คุณค่าด้านสังคม คือ การพิจารณาสิ่งที่สะท้อนจากวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งกวีนิยมแทรกไว้ในเรื่อง เพื่อเสริมเนื้อความให้มีความชัดเจนและสมจริงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงถึงความรู้ของกวีในเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคม ดังข้อความจากหนังสือวรรณทองในวรรณคดี พบคุณค่าด้านสังคมทั้งหมด 6 ด้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 ด้านครอบครัว

2.1.1 ด้านคู่ครอง

จากการวิเคราะห์พบว่าในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ใช้ชีวิตแบบผัวเดียวเมียเดียว อยู่ในศีลธรรมอันดีงาม รวมไปถึงการเป็นสามีภรรยาที่ดี สามีต้องเป็นเสาหลักของครอบครัว ส่วนภรรยาที่ดีต้องคอยปรนนิบัติสามี ต้องเป็นแม่ศรีเรือน คอยเอาใจใส่กันอย่างสม่ำเสมอ หนักนิตเบาหน้อยต้องยอมให้อภัยซึ่งกันและกัน จึงจะเป็นไปได้ตลอดรอดฝั่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“การแต่งงานก็เหมือนกับการซื้อหรือขาย รายใดที่ต่างฝ่ายต่างเป็นลูกข้าพาประจำที่ดี รายนั้นคุณอย่าวิตกไปเลยว่าจะย้ายไปซื้อหรือขายกับคนอื่น การแต่งงานเป็นการแลกเปลี่ยน เขาต้องการวัยสาวของดิฉัน ความสวยของดิฉัน ในขณะที่ดิฉันก็ต้องการความเป็นปึกแผ่น และความปลอดภัยจากการยากจนของเขา เมื่อคนเราต่างพร้อมที่จะให้สิ่งซึ่งเป็นสมบัติของตนอยู่ดังนี้ ถึงจะมีเหตุวิวาาทบาดหมางเพราะเกียจจนอะไรกันบ้างก็เป็นเรื่องธรรมดา เขาหย่าจากดิฉันไปไม่ได้หรอก เท่าๆ กับดิฉันจะหย่าขาดจากเขาไม่ได้เหมือนกัน”

(นิยายรักบนภูเข, วรรณทองในวรรณคดี : 47)

ข้อความนี้พูดถึงชีวิตคู่ ที่มีผลประโยชน์ที่ต้องแลกเปลี่ยนกัน

2.2 ด้านการปฏิบัติตน

2.2.1.1 ต่อตนเอง

จากการวิเคราะห์พบคุณค่าด้านการปฏิบัติต่อตนเอง สอนให้เป็นผู้มีศีลธรรมอันดีและประพฤติตนให้เหมาะสมกับอาชีพของตนเอง มีความซื่อสัตย์ ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ มีคุณธรรม มองเห็นศักยภาพของตนเองรวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ความสามารถเพื่อให้ตนเองมีประสิทธิมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ดอกไม้เมื่อบานแล้วแม้งามแสนงาม อยู่กับต้นก็รู้จักเหี่ยวเฉา แม้จะเนิ่นเวลาไปได้สักนิดหน่อย กระไรจะเหี่ยวเฉาก็ให้ได้เข้าประดับแจ่มงามเกิดกลีบร่วงคาก้านอยู่กับกิ่งในต้นจะงามอะไร”

(ตาใหญ่กับยายเล็ก, วรรณทองในวรรณคดี : 14)

ข้อความนี้ต้องการสอนการใช้ชีวิตให้มีคุณค่า เช่นดอกไม้หากไปอยู่ในที่ที่เหมาะสมก็จะมีคุณค่าเมื่อถูกประดับไว้ในแจกันที่คู่ควร

2.2.2 ต่อผู้อื่น

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2.5 ด้านคำสอน

2.5.1 ความดี

จากการวิเคราะห์พบว่าคนไทยได้รับการปลูกฝังให้รู้จักทำความดีมาตั้งแต่สมัยอดีต ต้องปฏิบัติในสิ่งที่ดีซึ่งจะต้องเกิดจากเจตนาที่ดีการทำความดีสามารถปฏิบัติได้ทั้งกายวาจาและใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผู้ประกอบกรรมมาแต่หนหลัง และกรรมนั้นเป็นรอยลึกสุดที่จะประกอบคุณงามความดีลบเลือนให้สิ้นราคารกรรมได้กรรมนั้นย่อมจักตอตามรอบชีวิตของผู้ประกอบกรรมไปด้วย ยากที่จักหลีกเลี่ยงให้พ้นอาการของกรรม ยากสุดประมาณที่จักหักหาญสู้ผจญกรรม อันมีสามารถมองเห็นอีกกว่าเงาตนซึ่งแม้จักติดตามรอยตนอยู่ได้ก็ต่อเมื่อโลกสว่างแต่หากว่าโลกมืดเสียแล้วเงาตนนั้นก็จักหาย”

(ทางกลับ, วรรณทองในวรรณคดี : 52)

ข้อความนี้ต้องการสอนเรื่องความดี ความชั่ว ไม่มีบุคคลใดหลีกเลี่ยงกรรมที่ตนเองก่อขึ้นได้

2.5.2 ความกตัญญู

จากการวิเคราะห์พบว่าคนไทยส่วนใหญ่มักเป็นคนกตัญญูต่อบุพการีและบุคคลที่มีพระคุณ ลูกที่ต้องปฏิบัติต่อพ่อแม่เมื่อรู้ว่าท่านมีพระคุณกับเรา ต้องรู้จักตอบแทน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เพ็ญรู้สึกเดี๋ยวนี้เองว่า ในโลกนี้ความรักมิได้เป็นใหญ่ ลูกผู้หญิงอาภัพมากนะคะในการเลือกคู่ครอง ผู้เป็นพ่อแม่ได้ถือสิทธิ์อันนี้ไว้ ความกตัญญูทวดเวทีและประเพณีนั้นไม่ผิดอะไรกับน้ำที่ท่วมปากผู้หญิงทุกคน ”

(ผู้ชนะเลิศ, วรรณทองในวรรณคดี : 54)

ข้อความนี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงประเพณีการเลือกคู่ครองของคนในสมัยก่อน พ่อแม่มีสิทธิ์เลือกสามีให้ลูก แต่ตัวลูกสาวไม่มีสิทธิ์เลือก เพราะความกตัญญูทวดเวทีที่ต้องตอบแทนพ่อแม่

2.5.3 สัจธรรมชีวิต

จากการวิเคราะห์พบคุณค่าด้านสัจธรรมชีวิตที่เชื่อมโยงมาจากเรื่องบุญและกรรม เพราะชีวิตคือความไม่แน่นอน สิ่งที่เราเห็นว่าอาจเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายหรือคาดไม่ถึง แต่สิ่งที่ยั่งยืนกลับไม่คงทน สอนให้เราทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด อย่ายึดติดกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นสุดท้ายคนเราก็มักมี 4 อย่าง คือ เกิด แก่ เจ็บ แล้วก็ตายไปในที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ชีวิตเราสั้นสุดกันที่ความตาย ตายแล้วก็หมดเรื่อง ไม่เห็นมีอะไรที่จะต้องเอามาคิดอีก”

(วันตายของความรัก, วรรณทองในวรรณคดี : 13)

ข้อความนี้ต้องการสอนว่าสุดท้ายแล้วชีวิตของทุกคนก็จบด้วยความตาย

“โศกมนุษย์เป็นเหมือนธารน้ำไหล ไม่มีอะไรแน่นอนไม่มีอะไรแท้เที่ยง โศกทำให้คนทุกคนเย่อหยิ่งในเกียรติและชื่อเสียงของตนไม่ได้ วันหนึ่งเป็นอย่างนี้ อีกวันหนึ่งจะเป็นอย่างนี้เรื่อยไปหรือ”

(ปักกิ่งนครแห่งความหลัง, วรรณทองในวรรณคดี : 16)

ข้อความนี้ต้องการสอนให้มนุษย์เข้าใจถึงโชคชะตาของคนเราก็มักเหมือนกับน้ำไหลซึ่งไม่หยุดนิ่ง กระแสน้ำเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จึงไม่มีอะไรที่เที่ยงแท้แน่นอน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2.6 ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี

จากการวิเคราะห์พบว่าคนไทยส่วนใหญ่มักเชื่อปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม จารีตและประเพณี วัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา เป็นเรื่องที่ดีและเหมาะสม จนบางครั้งไม่ยอมรับความคิดเห็นใหม่ ๆ ในสังคมไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ไม่มีใครจะยกโทษให้แก่ผู้หญิงที่บอกความรักกับใครเลย ประเพณีอันดีงามยังกีดกันผู้หญิงอยู่ในหลายสิ่งหลายอย่าง และไม่ใช่หน้าที่ที่ผู้หญิงจะพูดในบางสิ่งบางอย่างแม้แต่จะเป็นสิ่งที่หัวใจปรารถนาที่สุด เธอยังอดรู้สึกไม่ได้ว่า ช่างเป็นประเพณีอันโหดร้ายและอยู่ติธรรมอะไรอย่างนี้”

(จรินทร์, วรรณทองในวรรณคดี : 15)

ข้อความนี้บอกถึงประเพณีในสมัยก่อนผู้หญิงไม่สามารถบอกรักกับผู้ชายได้เลย เพราะจะเป็นการผิดประเพณี ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ไม่ยุติธรรมก็ตาม และต้องปฏิบัติตามสืบต่อกันมา

อภิปรายผล

จากผลสรุปข้างต้น ทำให้เข้าใจคุณค่าด้านวรรณศิลป์และสังคมในภาพรวม ที่ปรากฏในหนังสือวรรณคดีของ อาจิม จันทน์พร ซึ่งได้รวบรวมงานเขียนของบุคคลหลายคนที่น่าสนใจ และได้คัดสรรข้อความที่เด่น ทั้งคุณค่าด้านวรรณศิลป์และคุณค่าทางสังคม ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ที่พบการใช้สำนวนโวหารทั้ง 5 ชนิดเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ได้แก่ อุปมา โวหาร, เทศนาโวหาร, พรรณนาโวหาร, บรรยายโวหารและสาธกโวหาร ซึ่งไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภากร งามบุญรอด. (2559). ได้ศึกษาการใช้โวหารในงานเขียนสารคดีเรื่องแรกมีในสยามของอนง นาวิกมูล ที่พบการใช้สำนวนโวหารแบบบรรยายมากที่สุด รองลงมาคือ อุปมาโวหาร และพบการใช้โวหารภาพพจน์ทั้ง 7 ชนิดเรียงจากน้อยไปหามาก ได้แก่ อุปมา, อุปลักษณ์, อธิพจน์, สัทพจน์, บุคลาธิษฐาน, สัญลักษณ์, ปฏิพากษ์พบการเล่นเสียงสัมผัสสระ พยัญชนะ และพบศิลปะการเล่นคำซ้ำ หรือการหลอกลำ ซึ่งไปสอดคล้องกับงานวิจัยของอรจิรา อัจฉริยโพลอย. (2554). ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่อง “ช่างสำราญ” ของเดือนวาด พิมวนาพบว่า ลักษณะเด่นในนวนิยายเรื่อง “ช่างสำราญ” คือการใช้สำนวนโวหารจะเลือกใช้ภาษาสื่อความโดยการเสนอแนะมากกว่า การสื่อความโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ภาพพจน์ ประเภทอุปมา และบุคลาธิษฐาน ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ เห็นภาพที่ชัดเจน ทำให้งานเขียนของเขามีความน่าสนใจและน่าติดตามตลอดทั้งเรื่อง และในปี 2559 ชัยวัฒน์ไชยสุข/สมเกียรติรัชมนัน ได้ศึกษาการวิเคราะห์การใช้ภาษาไทยและภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมบันเทิงคดีของ มกุฏ อรฤดีเช่นเดียวกัน พบการใช้คำ 11 ชนิด ได้แก่ คำ มีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำ มีศักดิ์ คำ เฉพาะกลุ่ม คำ ภาษาปาก คำ ภาษาถิ่น คำ ภาษาต่างประเทศ คำย่อ การซ้ำคำ การหลอกลำด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์ พบการใช้ภาพพจน์ 19 ชนิด ได้แก่อุปมา อุปลักษณ์ สัญลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สมมติภาวะ อธิพจน์ อวพจน์ อุปนิษเต นามนัย สัมพจนัย อุปมานิทัศน์ การอ้างถึง การแฝงนัยปฏิพจน์ ปฏิพจน์ แนวเทียบ สัทพจน์ ปฏิพจน์ และ อาวตพจน์ โดยพบอุปมามากที่สุด รองลงมาคือ สัทพจน์ และในหนังสือวรรณคดี ผู้วิจัยยังพบภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในหนังสือวรรณคดีถึง 6 ด้าน 1) ด้านคำสอน ความดี กตัญญู สัจธรรมชีวิต เพราะสังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธให้ความสำคัญกับการสั่งสอนจริยธรรม ความกตัญญูรู้คุณคน 2) ด้านบุญกรรม สะท้อนถึงความเชื่อของมนุษย์เรื่องผลบุญ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของสังคม เชื่อเรื่องนรก สวรรค์ การทำบุญทำทาน 3) ด้านความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพเพื่อดำรงเลี้ยงตนเอง 4) ด้านการปฏิบัติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ส่วนใหญ่สังคมคำนึงถึงการปฏิบัติตนต่อส่วนรวมให้เหมาะสมอย่างมีความสุข 5) ด้านครอบครัว เป็นด้านที่สำคัญ เพราะเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการเลือกคู่ครองในอดีตแบบผัวเดียวเมียเดียว รวมไปถึงการเป็นภรรยาที่ดีต้องคอยปรนบัติสามีอย่างสม่ำเสมอ 6) ด้านขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณีสะท้อนภาพสังคมไทยได้ชัดเจนที่สุด ซึ่งประเพณีเป็นสิ่งที่เราปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างยาวนานมีคุณค่าทางชีวิต มักแฝงด้วยศีลธรรมจรรยา ความคิด ความเชื่อ ซึ่งมีผู้สนใจศึกษาภาพสะท้อน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สังคมเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ สิงห์ทอง(2556) วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรม เสี่ยงหาย:กรณีศึกษาวัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในจังหวัดตาก จำนวน 4 ด้าน คือด้านครอบครัวด้านความเป็นอยู่ด้านบุญกรรมและ ด้านคำสอนว่าภาพสะท้อนสังคมด้านความเป็นอยู่ ปรากฏมากที่สุดเพราะมนุษย์ต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีปัจจัย 4 ที่เหมาะสม ภาพสะท้อนสังคมด้านครอบครัวพบมากเป็นอันดับที่สองเนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม เพราะเป็นสถาบันที่เป็น จุดเริ่มต้นของการให้การศึกษาและเรียนรู้ สิ่งต่างๆมีการอบรมสั่งสอนบุตรให้รู้ จักผิดชอบชั่วดี และการเลือกคู่ครองที่ดีภาพสะท้อน สังคมด้านบุญกรรมพบมากเป็นอันดับที่สาม สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์มีความเชื่อเรื่องบุญและกรรมอยู่ถึงแม้สภาพสังคมจะเปลี่ยนไป มาก การทำบุญอาจจะได้รับความนิยมน้อยลง แต่ก็ยังคงทำบุญเพื่อสะเดาะเคราะห์เมื่อมีเวลาและโอกาสที่เหมาะสมภาพสะท้อน สังคมด้านคำสอนพบเป็นอันดับสุดท้าย เพราะสังคมไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมน้อยลง ดังนั้นโอกาสที่จะได้ศึกษาพระธรรมหรือการเข้าวัดปฏิบัติธรรมจึงมีน้อยและไม่ให้ความสนใจในคำสอนเพราะเห็นเป็นสิ่งไกลตัว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมในหนังสือวรรณคดีของอาจิน จันทรัมพร พบว่าเป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์ จากข้อความกลุ่มต่าง ๆ จากบทเพลง วรรณกรรม วรรณคดี ที่ถูกคัดสรรจากหลาย หลายประเภท จึงทำให้มีผู้สนใจนำมาทำวิจัยกันเป็นจำนวนมาก

สรุปผล

งานวิจัยเรื่อง คุณค่าจากวรรณคดีของอาจิน จันทรัมพร ผลการวิจัยออกเป็น 2 หัวข้อดังนี้

1. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ในหนังสือวรรณคดีของอาจิน จันทรัมพร มีการใช้สำนวนโวหาร โวหารภาพพจน์ การเล่นเสียง การเล่นคำ

1.1. การใช้สำนวนโวหาร ของอาจิน จันทรัมพร คัดจากวรรณคดีที่เป็นข้อความร้อยแก้วที่มีความไพเราะสละสลวยและ แสดงศิลปะในการใช้โวหารทั้ง 5 ชนิด เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ อุปมาโวหาร, เทศนาโวหาร, พรรณนาโวหาร, บรรยาย โวหาร, สาธกโวหาร

1.2 โวหารภาพพจน์ หนังสือวรรณคดีของอาจินจันทรัมพร ปรากฏโวหารภาพพจน์ ทั้งสิ้น 7 ประเภท เรียงลำดับจากมากไปหา น้อยได้แก่อุปมา, อุปลักษณ์, อธิพจน์, สัทพจน์,บุคลาธิฐาน, สัญลักษณ์, พรพจน์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบ อย่างเห็นได้ชัด

1.3 การเล่นคำ ข้อความจากวรรณคดีพบการเล่นเสียงทั้ง เล่นเสียงสระ และเสียงพยัญชนะ

1.4 การเล่นคำ ข้อความจากวรรณคดีพบศิลปะการเล่นคำ ด้วยการซ้ำคำ และการหลกคำด้วยการใช้คำไวพจน์

2. คุณค่าด้านสังคม

ในหนังสือวรรณคดีของอาจิน จันทรัมพร พบคุณค่าด้านสังคมทั้งหมด 6 ด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคำสอนเรื่องความดี ความกตัญญูและสัจธรรมชีวิต 2) ด้านบุญกรรม ความเชื่อเรื่องบาปบุญ 3) ด้าน ความเป็นอยู่ในอาชีพการทำงานดำรงเลี้ยงชีพ 4) ด้านการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น 5) ด้านครอบครัวพบภาพสะท้อน การเลือกคู่ครองและการดำเนินชีวิตคู่และ 6) ด้านขนบธรรมเนียมจารีต ประเพณี

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องคุณค่าจากวรรณคดีของอาจิน จันทรัมพรผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาคุณค่าด้านวรรณศิลป์และคุณค่าด้านสังคมในงานเขียนประเภทอื่นด้วย
2. ควรศึกษาการนำข้อความที่ปรากฏในวรรณคดีต่าง ๆ เป็นประโยชน์ในงานเขียนรูปแบบอื่น ๆ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้จะเกิดขึ้นสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้เลยถ้าขาดความสนับสนุนและความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณิธาน บรรณาธรรม อาจารย์ที่ปรึกษา ที่คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะทางการศึกษาค้นคว้า พร้อมทั้งคอยตรวจสอบและแก้ไขข้อผิดพลาด ให้ข้อเสนอแนะ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจจากคุณพ่อ คุณแม่ พี่น้องและเพื่อนๆ ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลืออีกมาก ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาอิสระในครั้งนี้จะเป็นผลประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบุคคลทั่วไป ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ ไชยสุข และสมเกียรติ รัชมณี.(2559, มกราคม-เมษายน). กลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรม

บันเทิงคดีของมณฑุ อรฤติ. รมยสาร. 14 (1): 55-64.

ประกาศ งามบุญตลอด. (2559). การใช้โวหารในงาน เขียนสารคดีเรื่อง แรกมีในสยาม ของ อนง นาวิกมูล.

ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

อรจิรา อัจฉริยไพฑูรย์. (2554, พฤษภาคม-สิงหาคม). การวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่อง “ช่างสำราญ”.

วารสารมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 8 (2).

อาจิณ จันทรมพร. (2550). วรรณทองในวรรณคดี. ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม่คำผาง.

อุไรวรรณ สิงห์ทอง. (2556). การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมเสี่ยงทาย : กรณีศึกษาวัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์

จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.